

ที่สว (สนช)(กมธ๓) ๐๐๐๙/ ๒๕๖๒

ฝ่ายเลขานุการประธาน กรธ.
เลขรับ ๒๕๖๒
วันที่ ๗ กคช เวลา ๑๐.๓๗

คณะกรรมการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา
ของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.
ถนนอุทองใน ดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๕ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอส่งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา
ของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

เรียน ประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

ด้วยประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาศึกษาร่าง
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. โดยมีอำนาจหน้าที่
พิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.
เป็นการล่วงหน้า เพื่อสนับสนุนงานด้านนิติบัญญัติและเตรียมความพร้อมในการพิจารณาร่าง
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ในการนี้ คณะกรรมการ ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ไปบางส่วนแล้ว และมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะบางประการ
ต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คณะกรรมการจึงเห็นควรส่งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ
ดังกล่าวมายังคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อประกอบการพิจารณาตามที่เห็นสมควรต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย)

ประธานกรรมการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการ

โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๒๙-๓๐

โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๓๐

(นายมีชัย ฤชุพันธุ์)
ประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
๗ ส.ค. ๖๐

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ
ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ
พ.ศ.
ของ
คณะกรรมการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ตามที่คณะกรรมการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ได้พิจารณาศึกษาร่างฉบับคณะอนุกรรมการร่าง เสนอ กรธ. วันอังคารที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๐ (แก้ไขล่าสุดวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๐) นั้น ในเบื้องต้นคณะกรรมการได้มีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ ดังนี้

โครงสร้างร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

๑. ควรลำดับเนื้อหาโดยรวมส่วนวิธีพิจารณาคดีและส่วนการวินิจฉัยในแต่ละคดีเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดความชัดเจน เข้าใจง่าย และเห็นภาพรวมของกระบวนการพิจารณาในแต่ละคดี ตั้งแต่ขั้นตอนเริ่มต้นจนถึงการวินิจฉัย

๒. เมื่อพิจารณาจากร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้ง ๑๐ ฉบับ มีร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ๒ ฉบับ ที่ใช้คำว่า “วิธีพิจารณา” คือ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งชื่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้สื่อความหมายว่าเป็นกฎหมายเกี่ยวกับ “วิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ” ดังนั้นจึงควรพิจารณาถึงความเหมาะสมในการนำเนื้อหาเกี่ยวกับสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และเนื้อหาเกี่ยวกับเครื่องแบบตุลาการ รวมทั้งการห้ามตุลาการจะเข้ารับการศึกษาหรืออบรมในหลักสูตรหรือโครงการต่าง ๆ ในระหว่างดำรงตำแหน่งมาบัญญัติรวมไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้

๓. ควรคงหลักการของการมีตุลาการประจำคดีตามร่างที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญส่ง กรธ. ทั้งนี้ เพื่อทำหน้าที่กลั่นกรองเรื่องก่อนที่จะเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาล

๔. การกำหนดเนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ควรคำนึงถึงขอบเขตบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจไว้

มาตรา ๔

คณะกรรมการมีข้อสังเกตเกี่ยวกับหลักการกำหนดบทนิยามศัพท์ ดังนี้

๑. คำว่า “คำร้อง” ควรให้หมายความรวมถึง “หนังสือ” เพื่อให้ครอบคลุมทั้งการยื่นคำร้อง และการยื่นเป็นหนังสือต่อศาลเพื่อวินิจฉัย เช่น การที่ประธานรัฐสภาหรือศาลส่งเรื่องให้พิจารณาวินิจฉัย

๒. คำว่า “การพิจารณาคดี” ควรให้หมายความรวมถึง “การสั่งคำร้อง” ด้วย เนื่องจากการสั่งคำร้องอาจดำเนินการโดยตุลาการคนเดียว ซึ่งการดำเนินการของตุลาการคนเดียวไม่อยู่ในความหมายของการประชุมปรึกษา

มาตรา ๖

คณะกรรมการมีข้อสังเกตว่า ในการออกข้อกำหนดตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ควรกำหนดให้เป็นรูปแบบเดียวกันโดยให้เป็นข้อกำหนดของศาล

มาตรา ๗

คณะกรรมการมีข้อสังเกตดังนี้

๑. ควรตัดมาตรา ๗ (๓) ออก เนื่องจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๑ บัญญัติให้สิทธิแก่ประชาชนและชุมชนที่จะติดตามและเร่งรัดให้รัฐดำเนินการตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐรวมตลอดทั้งหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องตามบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องเรื่องนั้น ๆ ได้อยู่แล้ว แต่ไม่ได้กำหนดให้ฟ้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

๒. ความในมาตรา ๗ (๑๓) เป็นการกำหนดเกินขอบเขตจากที่รัฐธรรมนูญให้อำนาจไว้หรือไม่ เนื่องจากมีความเห็นเป็น ๒ แนวทาง ดังนี้

๒.๑ รัฐธรรมนูญมาตรา ๒๑๐ (๓) กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเฉพาะเรื่องอื่นที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ แต่ความใน (๑๓) เพิ่มอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับเรื่องอื่นที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญกำหนด

๒.๒ ความใน (๑๓) เป็นการบัญญัติไว้เพื่อรองรับกรณีที่มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับอื่นมอบหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยบางประการให้แก่ศาลรัฐธรรมนูญและหน้าที่และอำนาจนั้นไม่เกินไปกว่าที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้

มาตรา ๑๒

คณะกรรมการมีข้อสังเกตว่า วิธีการออกเสียงลงคะแนนสรรหาหรือคัดเลือกผู้สมัครของกรรมการสรรหาตามมาตรา ๑๒ วรรคหก ที่กำหนดให้มีการลงคะแนนใหม่สำหรับผู้ได้คะแนนไม่ถึงสองในสาม อาจก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ เนื่องจากการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอาจทำได้ยากขึ้นหรือไม่สามารถดำเนินการสรรหาได้

มาตรา ๑๕

คณะกรรมการมีข้อสังเกตว่า คณะกรรมการสรรหาเป็นคณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นโดยบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๓ วรรคสาม ประกอบร่างมาตรา ๑๑ วรรคสอง กำหนดให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการสรรหา ซึ่งในการเบิกจ่ายเบี้ยประชุมอาจใช้ระเบียบภายในของสำนักงานตามระเบียบรัฐสภาว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ พ.ศ. ๒๕๕๗ ได้อยู่แล้ว

มาตรา ๑๙

คณะกรรมการมีข้อสังเกตว่า กรณีผู้มีสิทธิร้องขอให้ตุลาการพ้นจากตำแหน่ง ควรใช้หลักการเดิมของร่างที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญส่ง กรธ. ตามมาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง ที่กำหนดให้ “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมด เท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าตุลาการคนใดคนหนึ่ง พ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม แล้วแต่กรณี” เพื่อเป็นหลักประกัน เบื้องต้นให้แก่ตุลาการในการปฏิบัติหน้าที่ ประกอบกับการกำหนดเพียงว่า “เมื่อมีผู้ร้องขอ” เท่านั้น อาจทำให้ในทางปฏิบัติมีเรื่องที่จะเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการสรรหาเป็นจำนวนมาก เนื่องจาก บุคคลเพียงคนเดียวก็สามารถดำเนินการได้ ซึ่งสถานะของศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรที่แตกต่างจาก องค์กรอิสระอื่น ดังนั้นจึงควรมีการจำกัดสิทธิในการร้องขอ และจะช่วยลดจำนวนเรื่องที่จะเข้าสู่ การพิจารณาของคณะกรรมการสรรหาได้

มาตรา ๒๒

คณะกรรมการมีข้อสังเกตว่า ปัจจุบันไม่มีระบบการให้ตุลาการได้รับค่ารับรองเหมาจ่าย ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าเงินประจำตำแหน่งของตุลาการ ดังนั้นการกำหนดความในมาตรา ๒๒ วรรคสอง มีความเหมาะสมหรือไม่

มาตรา ๒๓

คณะกรรมการมีข้อสังเกตว่า การคำนวณเงินบำเหน็จตอบแทนไม่ควรนำเงินประจำ ตำแหน่งมารวมคำนวณกับเงินเดือน

มาตรา ๒๕

คณะกรรมการมีข้อสังเกตตามมาตรา ๒๕ วรรคสาม ดังนี้

๑. การใช้ถ้อยคำว่า “หน่วยงานอื่นของรัฐ” ควรกำหนดให้สอดคล้องกับบทนิยามศัพท์ หรือควรกำหนดไว้ตามความเดิมในมาตรานี้หรือไม่
๒. มาตรา ๒๕ วรรคสาม เป็นการกำหนดให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญก้าวล่วงไปในอำนาจ ขององค์กรอื่นหรือไม่ เนื่องจากศาลยุติธรรมมีอำนาจในการพิจารณาคดีทั้งปวง ส่วนศาลรัฐธรรมนูญมี อำนาจในการพิจารณาคดีอย่างจำกัด ดังนั้นจึงควรพิจารณาหลักการให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญซึ่งมี อำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีอย่างจำกัด สามารถสั่งให้ศาลยุติธรรมซึ่งมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง ดำเนินการในเรื่องใดตามที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง

มาตรา ๓๐

คณะกรรมการมีข้อสังเกตดังนี้

ควรเพิ่มเหตุคัดค้านตุลาการจำนวน ๒ กรณี ดังนี้

๑. “เคยเป็นกรรมการกฤษฎีกาหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งเคยพิจารณาเรื่องตาม คำร้องนั้นมาแล้ว”
๒. “มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องกับเรื่องตามคำร้องที่ขอให้วินิจฉัย”

มาตรา ๓๒

คณะกรรมการมีข้อสังเกตว่า มาตรา ๓๒ (๒) การกำหนดให้คู่กรณีสามารถยกข้อคัดค้านตุลาการขึ้นอ้างโดยทำเป็นคำร้องคัดค้านยื่นต่อศาลก่อนมีคำวินิจฉัยหรือคำสั่งชี้ขาด โดยไม่ได้กำหนดว่า จะต้องยื่นคำร้องภายในระยะเวลาเท่าใดภายหลังจากทราบเหตุคัดค้าน อาจมีการใช้เหตุดังกล่าวเพื่อการประวิงคดีได้ ดังนั้น จึงเห็นควรให้กำหนดกรอบระยะเวลาในการยื่นคำร้องคัดค้านนับแต่ทราบเหตุคัดค้านไว้ด้วย เช่นเดียวกับที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ของร่างฉบับที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเสนอ กรธ. ที่กำหนดว่า “แต่อย่างช้าต้องไม่เกินสิบวันนับแต่วันที่ทราบเหตุคัดค้านนั้น”

มาตรา ๓๖

คณะกรรมการมีข้อสังเกตว่า ในการที่ศาลจะออกหลักเกณฑ์เพิ่มเติมเพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ ควรกำหนดให้ศาลออกเป็น “ข้อกำหนด” เนื่องจากข้อกำหนดเป็นหลักเกณฑ์หรือวิธีการควบคุมให้บุคคลที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นการเฉพาะ เหมาะสมกว่าการใช้คำว่า “ระเบียบ” ซึ่งเป็นการกำหนดเรื่องโดยทั่วไป

มาตรา ๓๗

คณะกรรมการมีข้อสังเกตว่า ความในมาตรา ๓๗ วรรคสาม การสั่งลงโทษผู้ฝ่าฝืนคำสั่งหรือข้อกำหนดศาล ที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๓๗ (๓) ควรกำหนดให้ศาลต้องร่วมกันพิจารณาโดยใช้มติของตุลาการ เช่น “ต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของตุลาการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่” เพื่อเป็นหลักประกันคุ้มครองบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังเช่นที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๑ วรรคสี่ ของร่างฉบับที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเสนอ กรธ.

นอกจากนี้ ควรพิจารณาเจตนารมณ์ของการบัญญัติให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้ เนื่องจากความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลเป็นวิธีพิเศษในการคุ้มครองการพิจารณาคดีของศาล ดังนั้น แม้ว่าจะมีกำหนดโทษจำคุกหรือโทษปรับเช่นเดียวกับกฎหมายอาญาก็ตาม แต่ก็ไม่ใช่โทษในกระบวนการของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ส่งผลให้มีประเด็นข้อกฎหมายว่า ศาลจะสามารถสั่งลงโทษทางอาญาแก่บุคคลที่ละเมิดอำนาจศาลได้อีกหรือไม่ และกรณีดังกล่าวจะถือเป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบทหรือต่างกรรม หรือฟ้องซ้ำหรือไม่ เช่น การกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่นในบริเวณศาล ศาลเห็นว่าเป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลจึงมีคำสั่งลงโทษจำคุกผู้นั้นไม่เกิน ๑ เดือนตามมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง (๓) เช่นนี้ ศาลยังสามารถสั่งลงโทษจำคุกผู้นั้นอีก ๑ เดือนในความผิดอาญาฐานทำร้ายร่างกายได้อีกหรือไม่

มาตรา ๓๘

คณะกรรมการมีข้อสังเกตดังนี้

๑. รายการในคำร้องควรให้ “ระบุมาตราของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเหตุในคำร้อง หรือหลักกฎหมายทั่วไป” ด้วย เพราะเป็นประเด็นแห่งคดีที่ขอให้ศาลวินิจฉัย หรือในกรณีไม่มีบทมาตราเป็นข้อสนับสนุนในคำร้องของตน ผู้ร้องก็สามารถอ้างหลักกฎหมายทั่วไปได้

๒. การมอบให้ผู้อื่นดำเนินกระบวนการพิจารณาแทน ควรกำหนดให้ทำเป็นใบมอบอำนาจ เพราะจะมีผลผูกพันทางกฎหมายเนื่องจากใบมอบอำนาจต้องมีการปิดอากรแสตมป์

๓. “การทำคำร้อง” ต้องทำตามแบบคำร้องของศาลรัฐธรรมนูญหรือไม่

๔. “จำนวนสำเนาคำร้อง” ควรเป็นไปตามจำนวนของคู่กรณีแห่งคดีจะเหมาะสมกว่า การกำหนดให้เป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๔๐

คณะกรรมการมีข้อสังเกตว่า ควรเพิ่มเติมกำหนดระยะเวลาในการที่ศาลจะมีคำสั่งรับ หรือไม่รับคำร้องไว้พิจารณา

มาตรา ๔๑

คณะกรรมการมีข้อสังเกตว่า ควรคงหลักการตามมาตรา ๕๑ วรรคสาม ของร่างที่ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญส่ง กรธ. โดยกำหนดให้ศาล “มีอำนาจออกคำสั่งใด ๆ ซึ่งมีใช่เป็นไปในทาง วินิจฉัยชี้ขาดคดี” ได้

มาตรา ๔๔

คณะกรรมการมีข้อสังเกตเกี่ยวกับการพิจารณาไม่สั่งจำหน่ายคดีของศาลว่า ควรกำหนด ข้อยกเว้นในการสั่งจำหน่ายคดี “เว้นแต่การพิจารณาคดีต่อไปจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ”

มาตรา ๖๓ – มาตรา ๖๔

คณะกรรมการมีข้อสังเกตว่า มาตรา ๖๓ และมาตรา ๖๔ อาจไม่จำเป็นต้องกำหนดไว้ เนื่องจากเป็นการปฏิบัติตามบทบัญญัติมาตรา ๑๓๒ ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญ “ให้ความเห็น” เฉพาะร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. เพียงฉบับเดียวเท่านั้น โดยรัฐธรรมนูญได้บัญญัติขั้นตอนการดำเนินการไว้แล้วจึงไม่จำเป็นต้อง บัญญัติซ้ำอีกในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้

มาตรา ๖๕

คณะกรรมการมีข้อสังเกตว่า บุคคลตามมาตรา ๖๕ (๑) – (๓) ไม่ใช่ “ผู้มีสิทธิยื่นต่อศาล” โดยตรง เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘ กำหนดให้บุคคลดังกล่าวเสนอความเห็นต่อประธาน สภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี จากนั้นจึงให้ประธานแห่งสภา ที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญ ดังนั้นมาตรา ๖๕ จึงควรใช้คำว่า “ผู้มีสิทธิ เสนอความเห็น” เพื่อให้ศาลวินิจฉัย

ทั้งนี้ ในภาพรวมของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คณะกรรมการ มีความเห็นว่า ในการใช้ถ้อยคำเกี่ยวกับผู้มีสิทธิเสนอเรื่องให้ศาลวินิจฉัยแต่ละคดี ควรใช้ถ้อยคำให้ สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในเรื่องนั้น ๆ

มาตรา ๖๖

คณะกรรมการมีข้อสังเกตดังนี้

๑. ควรตัดความว่า “ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข” ออก เนื่องจากรัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดให้อำนาจในการออกหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จะทำให้เป็นการกำหนดแบบในการยื่นที่ต้องดำเนินการอย่างเคร่งครัด

๒. ควรเพิ่มกรณีการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญด้วย ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๓๒ ประกอบมาตรา ๑๔๕ และมาตรา ๑๔๘ ของรัฐธรรมนูญ

๓. การยื่นเรื่องต่อศาลควรกำหนดให้เป็นรูปแบบเดียวกันว่า จะให้จัดทำเป็นคำร้องหรือหนังสือ หรือเป็นการส่งความเห็นไปยังศาล โดยในเบื้องต้นมีแนวคิดว่าจะให้ยื่นในชั้นการเสนอความเห็น ซึ่งเป็นเรื่องภายในองค์กรควรกำหนดให้ทำเป็นหนังสือ แต่ในชั้นที่การเสนอต่อศาลซึ่งเป็นเรื่องระหว่างองค์กรควรกำหนดให้ทำเป็นคำร้อง

มาตรา ๗๑

คณะกรรมการมีข้อสังเกตว่า ควรตัดความใน “(๕) คู่ความในคดี” ออก เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ บัญญัติเกี่ยวกับการเสนอความเห็นเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแบ่งออกได้เป็น ๒ กรณี ดังนี้

๑. กรณีที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีนั้นเห็นเอง

๒. กรณีที่คู่ความโต้แย้ง

เมื่อเข้าหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดแล้วให้ศาลส่งความเห็นเช่นนั้นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย ดังนั้น คู่ความในคดีจึงไม่มีสิทธิในการยื่นเสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้โดยตรง แต่จะต้องกระทำโดยผ่านการเสนอคำโต้แย้งต่อศาลที่คดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาเท่านั้น

มาตรา ๗๓

คณะกรรมการมีข้อสังเกตว่า ควรตัดความในวรรคสองออก เนื่องจากไม่มีความจำเป็นที่จะต้องบัญญัติไว้ อีกทั้งยังเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลที่ถูกควบคุมตัวอยู่ด้วย

ส่วนที่ ๕ วิธีพิจารณาคดีตามมาตรา ๗ (๓)

มาตรา ๗๖ – มาตรา ๗๗

คณะกรรมการมีข้อสังเกตว่า เพื่อให้สอดคล้องกับข้อสังเกตตามมาตรา ๗ ควรตัดส่วนที่ ๕ วิธีพิจารณาคดีตามมาตรา ๗ (๓) ออกด้วย

มาตรา ๘๔

คณะกรรมการมีข้อสังเกตว่า ความในมาตรา ๘๔ เป็นการกำหนดการดำเนินการภายหลังจากสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภามีมติแล้วตามมาตรา ๘๓ ดังนั้นจึงควรรวมความใน (๑) และ (๒) เป็นวรรคเดียวกัน

ส่วนที่ ๙ วิธีพิจารณาคดีตามมาตรา ๗ (๗)

มาตรา ๘๕ - มาตรา ๘๙

คณะกรรมการมีข้อสังเกตดังนี้

๑. มาตรา ๘๗ และมาตรา ๘๘ เมื่อพิจารณาประกอบรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคสี่ แล้ว บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวยังมีปัญหาในการตีความว่า บุคคลที่สามารถเสนอเรื่องต่อ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติหมายถึงใครบ้าง

๑.๑ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้จัดทำโครงการหรืออนุมัติหรือจัดสรรงบประมาณโดยรู้ว่าการกระทำมีความผิดเท่านั้น หรือ

๑.๒ บุคคลใด ๆ ที่รู้ว่ามี การกระทำความผิดก็สามารถแจ้งต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้ หรือ

๑.๓ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติสามารถหยิบยกขึ้นเองได้หากพบว่ามี การกระทำความผิด

๒. ควรกำหนดหลักการในการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจัดทำโครงการหรืออนุมัติหรือจัดสรรเงินงบประมาณโดยรู้ว่ามี การเสนอ มีการแปรญัตติหรือกระทำด้วยประการใดที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ มีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่ายแล้วแต่มีได้สั่งยับยั้ง ให้ต้องรับผิดชอบด้วยหรือไม่

มาตรา ๙๐ - มาตรา ๙๑

คณะกรรมการมีข้อสังเกตดังนี้

๑. ควรเปิดโอกาสให้ “นายกรัฐมนตรี” ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ก่อนนำไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วย เนื่องจากเนื้อหาบางส่วนของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา มีความเกี่ยวข้องกับนายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีโดยตรง เช่น การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ โดยเฉพาะการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน หรือการกำหนดสัดส่วนในการตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

๒. ควรกำหนดระยะเวลาในการเสนอความเห็นของผู้มีสิทธิเสนอความเห็น เช่น “การเสนอความเห็นต้องกระทำภายในกำหนดห้าวันนับแต่วันที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภาแล้วแต่กรณี ให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา หรือร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา และก่อนที่ประธานแห่งสภาจะส่งร่างข้อบังคับดังกล่าวไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา” เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้มีการตรวจสอบความถูกต้องของร่างข้อบังคับว่า มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ก่อนที่จะนำไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๙๖/๑

คณะกรรมการมีข้อสังเกตว่า มาตรานี้ควรกำหนดให้ชัดเจนเพื่อให้ทราบว่า การกระทำที่เป็นเหตุให้ใช้สิทธิตามมาตรา ๙๖ ได้มีขอบเขตและข้อยกเว้นอย่างไร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการป้องกัน

ปัญหาในการตีความในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งความหมายและขอบเขตของการกระทำในทางนโยบายของรัฐบาล และการกระทำในทางนิติบัญญัติของฝ่ายนิติบัญญัติ นอกจากนี้ข้อยกเว้นใน (๗) ควรเพิ่ม “การบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง” ด้วย

หมวด ๔ การวินิจฉัย

ส่วนที่ ๑ การวินิจฉัยทั่วไป

คณะกรรมการมีข้อสังเกตว่า ควรแก้ไขข้อส่วนที่ ๑ จาก “ส่วนที่ ๑ การวินิจฉัยทั่วไป” เป็น “ส่วนที่ ๑ บททั่วไป” เพื่อให้เกิดความเหมาะสม

มาตรา ๑๐๒ - มาตรา ๑๐๓

คณะกรรมการมีข้อสังเกตดังนี้

๑. ความว่า “คำวินิจฉัยของศาลให้ถือเสียงข้างมาก” อาจมีปัญหาในการลงมติหากมีประเด็นที่ต้องลงมติดีกว่า ๒ ประเด็นขึ้นไป เช่น มีความเห็นของตุลาการที่แตกต่างกันมากกว่า ๒ ความเห็น โดยแบ่งคะแนนเสียงเป็น ๔ คน ๓ คน และ ๒ คน ตามลำดับ ซึ่งเมื่อรวมความเห็นของตุลาการจำนวน ๓ คน และ ๒ คน แล้ว จะมีจำนวนมากกว่าตุลาการที่มีเสียงข้างมากจำนวน ๔ คน ดังนั้นการกำหนดเสียงข้างมากจะดำเนินการอย่างไร ซึ่งเกิดปัญหาในการลงมติได้

๒. ควรนำหลักการตามมาตรา ๘๒ ของร่างที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญส่ง กรธ. ที่กำหนดให้ “ตุลาการที่เป็นองค์คณะทุกคนจะงดออกเสียงในประเด็นใดประเด็นหนึ่งตามที่ศาลกำหนดมิได้” มากำหนดเพิ่มเติมไว้ในมาตรา ๑๐๒ ด้วย โดยให้อยู่ในกลุ่มเดียวกับเรื่องคำวินิจฉัยของศาลให้ถือเสียงข้างมากด้วย เนื่องจากเป็นเรื่องการลงมติเช่นเดียวกัน

มาตรา ๑๐๔

คณะกรรมการมีข้อสังเกตว่า มาตรา ๑๐๔ ควรเรียบเรียงเนื้อหาใหม่ เนื่องจากการทำคำสั่งหรือคำวินิจฉัยของตุลาการในองค์คณะทุกคน ยังควรต้องทำความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตนอยู่ ซึ่งรูปแบบในการทำคำวินิจฉัยส่วนตนตามมาตรา ๑๐๔ นั้น ควรประกอบด้วยความเห็นของตุลาการแต่ละคนในแต่ละประเด็นที่จะวินิจฉัยเพื่อให้เกิดความกระจับ โดยไม่จำเป็นต้องมีการสรุปข้อเท็จจริงและประเด็นที่พิจารณาวินิจฉัยอีก เนื่องจากเนื้อหาดังกล่าวได้ปรากฏในคำวินิจฉัยกลางของศาลรัฐธรรมนูญแล้ว

มาตรา ๑๐๕

คณะกรรมการมีข้อสังเกตว่า รูปแบบการทำคำวินิจฉัยของศาลในบางกรณีอาจไม่มีข้อเท็จจริงประกอบการวินิจฉัยเนื่องจากเป็นคดีที่เกี่ยวกับบทบัญญัติของกฎหมายที่ขัดหรือแย้งกัน ดังนั้นจึงควรกำหนดเป็นหลักการไว้ว่า คำวินิจฉัยของศาลอย่างน้อยต้องประกอบด้วยเหตุผลในการวินิจฉัยในแต่ละประเด็นแห่งคดี

มาตรา ๑๐๖

คณะกรรมการมีข้อสังเกตดังนี้

๑. ควรเรียบเรียงกระบวนการที่ศาลจะอ่านคำวินิจฉัย โดยเริ่มจากควรเพิ่มเติมความให้มีการแจ้งคู่กรณีให้ทราบก่อนการอ่านคำวินิจฉัย จากนั้นจึงกำหนดให้การอ่านคำวินิจฉัยต้องอ่านโดยเปิดเผยต่อหน้าคู่กรณีทั้งสองฝ่าย โดยอาจกำหนดข้อยกเว้นในกรณีที่คู่กรณีทราบนัดโดยชอบแล้วไม่มาศาล ตามความเดิมในวรรคสองของมาตรา ๑๐๖ ได้ แล้วจึงกำหนดให้คำวินิจฉัยของศาลให้มีผลในวันอ่าน โดยใช้รูปแบบเช่นเดียวกับที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๐

๒. ควรกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจกำหนดเกี่ยวกับการมีคำวินิจฉัยและคำบังคับให้มีผลย้อนหลังหรือมีผลไปในอนาคต เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติตามคำวินิจฉัย สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพการณ์แต่ละกรณีเช่นเดียวกับของศาลปกครอง ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗๒ วรรคสอง ที่กำหนดให้ศาลปกครองมีอำนาจกำหนดคำบังคับว่าจะให้มีผลย้อนหลังหรือไม่ย้อนหลังหรือมีผลไปในอนาคตถึงขณะใดขณะหนึ่งได้ หรือจะกำหนดให้มีเงื่อนไขอย่างใดก็ได้ ทั้งนี้ ตามความเป็นธรรมแห่งกรณี

๓. ควรคงความในมาตรา ๘๖ ของร่างที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญส่ง กรธ. เรื่องการบังคับตามคำวินิจฉัยของศาลเพื่อให้สอดคล้องกับข้อสังเกตข้อ ๒

มาตรา ๑๐๗

คณะกรรมการมีข้อสังเกตดังนี้

๑. ความในวรรคสอง ที่ให้นำความในมาตรา ๑๐๔ มาใช้บังคับแก่การทำคำสั่งโดยอนุโลมอาจเป็นการสร้างภาระให้กับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเกินสมควร เนื่องจากจะต้องประชุมเป็นองค์คณะทุกครั้ง

๒. ความในวรรคสาม ควรกำหนดให้ “คำสั่งของศาลตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้มีผลนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง” เพื่อให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

มาตรา ๑๐๘

คณะกรรมการมีข้อสังเกตดังนี้

๑. ในกรณีที่คำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลมีข้อผิดพลาดหรือผิดพลาดมากจะมีแนวทางดำเนินการอย่างไร

๒. ควรเพิ่มหลักการห้ามไม่ให้คัดสำเนาคำวินิจฉัยหรือคำสั่งเดิม เว้นแต่จะได้คัดสำเนาคำสั่งแก้ไขเพิ่มเติมนั้นรวมไปด้วย

มาตรา ๑๐๙

คณะกรรมการมีข้อสังเกตว่า รูปแบบในการทำคำวินิจฉัยส่วนตัวตามมาตรา ๑๐๙ นั้น ควรประกอบด้วยความเห็นของตุลาการแต่ละคนในแต่ละประเด็นที่จะวินิจฉัยเพื่อให้เกิดความกระจับ โดยไม่จำเป็นต้องมีการสรุปข้อเท็จจริงและประเด็นที่พิจารณาวินิจฉัยอีก เนื่องจากเนื้อหาดังกล่าวได้ปรากฏในคำวินิจฉัยกลางของศาลรัฐธรรมนูญแล้ว

มาตรา ๑๑๐

คณะกรรมการมีข้อสังเกตดังนี้

๑. ควรตัด (๑) ออก เพื่อให้สอดคล้องกับข้อสังเกตที่ให้ตัดมาตรา ๖๓ และมาตรา ๖๔
๒. ควรเพิ่มให้ศาลวินิจฉัยการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญด้วย โดยปรับเนื้อหาในส่วนที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกันทั้งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

๓. ควรเพิ่มบทบัญญัติโดยมีหลักการว่า ในระหว่างการพิจารณาวินิจฉัยของศาล นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยมิได้ เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘

มาตรา ๑๑๑

คณะกรรมการมีข้อสังเกตว่า ควรตัดมาตรา ๑๑๑ ออก เพื่อให้สอดคล้องกับข้อสังเกตที่ให้ตัดมาตรา ๖๓ และมาตรา ๖๔

มาตรา ๑๒๒

คณะกรรมการมีข้อสังเกตดังนี้

๑. ความในวรรคสาม ควรเพิ่มกรณี “เว้นแต่ได้บันทึกข้อโต้แย้งไว้เป็นหนังสือหรือมีหนังสือแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบ ให้พ้นจากความรับผิดชอบ” เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคสาม

๒. ควรกำหนด “ผู้กระทำ” ตามมาตรา ๑๒๒ ที่จะต้องรับผิดชอบใช้เงินนั้นคืนพร้อมดอกเบี้ยให้มีความชัดเจนว่าหมายถึงใครบ้าง ทั้งนี้เพื่อเป็นการขยายความบทบัญญัติมาตรา ๑๔๔ ของรัฐธรรมนูญ ที่ยังไม่มีผลชัดเจนเพียงพอ โดยมีหลักการให้ครอบคลุมถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา กรรมการผู้เสนอ ผู้แปรญัตติหรือผู้กระทำด้วยประการใดที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ มีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย และรัฐมนตรีที่อยู่ในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีและลงมติให้กระทำการ อนุมัติให้กระทำการ มิได้สั่งยับยั้งมิให้มีการกระทำที่มีผลให้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ มีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย เว้นแต่ได้คัดค้านและบันทึกคำคัดค้านนั้นเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ในรายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๑๒๓

ควรเพิ่มบทบัญญัติโดยมีหลักการว่า ในระหว่างการพิจารณาของศาล ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี จะส่งร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา หรือร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภาไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาได้ เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ ประกอบมาตรา ๑๔๘

มาตรา ๑๒๔

คณะกรรมการมีข้อสังเกตว่า ควรเพิ่มการแจ้งคำวินิจฉัยกรณีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ยื่น ให้แจ้งไปยังประธานแห่งสภานั้น ๆ ได้ทราบด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘

มาตรา ๑๓๒

คณะกรรมการมีข้อสังเกตดังนี้

๑. ควรตัดความว่า “และข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญ” ออก เนื่องจาก ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่มีข้อความเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ เป็นข้อความที่เป็นสาระสำคัญ อย่างชัดเจนอยู่แล้ว ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ บัญญัติว่าจะกระทำมิได้

๒. มีความจำเป็นต้องเพิ่มเติมกรณีร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมมีลักษณะตามมาตรา ๒๕๖ (๘) ของรัฐธรรมนูญ ด้วยหรือไม่ เนื่องจากอาจเกิดกรณีที่มีความเห็นขัดแย้งกันว่าร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข เพิ่มเติมนั้นมีลักษณะตามมาตรา ๒๕๖ (๘) ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะต้องจัดให้มีการออกเสียง ประชามติตามกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติก่อนเสนอต่อสภาเพื่อลงมติเห็นชอบ หากเกิด กรณีมีความเห็นขัดแย้งดังกล่าวเกิดขึ้นก็จะต้องดำเนินการตามมาตรา ๒๕๖ (๘) ของรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๓๓

คณะกรรมการมีข้อสังเกตว่า การแจ้งคำวินิจฉัยของศาลตามมาตรานี้ ควรให้แจ้งไปยัง ประธานแห่งสภาที่ได้ยื่นคำร้อง และนายกรัฐมนตรี ก็เพียงพอแล้ว

ข้อมูล ณ วันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๐

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการฯ

